

Методична розробка
практичного заняття з предмета «Історія України»
за темою: «Кримські татари у місцях депортації: форми опору, боротьба за повернення додому»

*Ми не спільнота кримських татар, а кримськотатарський народ, який живе на своїй землі.
Ми навіть не національна меншина, а корінний народ Криму"*
Мустафа Джемільєв

Мета уроку:

навчальна - розширити знання здобувачів освіти про історію Кримських татар у часи депортації та їхню боротьбу за повернення на Батьківщину, яка триває і сьогодні;

розвивальна - привернути уваги до форм опору, які використовували Кримські татари у місцях депортації; розвивати уміння співпрацювати, зіставляти та робити відповідні висновки;

виховна - виховувати у здобувачів освіти патріотичні почуття та розуміння важливості збереження культурної спадщини та ідентичності національних меншин, почуття взаємоповаги та толерантності.

Формування ключових компетентностей:

- основні компетенції з суспільствознавчих дисциплін;
- історичні предметні компетентності (хронологічна, просторова, інформаційно-мовленнєва, логічна, аксіологічна);
- інформаційно-цифрова компетентність;
- уміння вчитися упродовж життя.

Тип уроку: практичне заняття.

Дидактичне забезпечення: ПК, проєктор, відеоролики, медіаресурси, інтерактивні вправи, створені за допомогою цифрових застосунків jamboard, canva, flippity, wakelet, wizer, coggle.it, classroomscreen.

Методи навчання: розповідь, пояснення, аналіз, дискусія, використання ІКТ, демонстрація.

Форми організації навчальної діяльності здобувачів: фронтальна, індивідуальна.

Міжпредметні зв'язки:

- українська література;
- інформатика;
- громадянська освіта.

Очікувані результати:

здобувачі освіти:

- знають: хронологію та ключові події депортації кримських татар 1944 року; місця депортації та умови життя кримських татар у вигнанні, форми опору; діяльність кримськотатарського національного руху за повернення додому; історичні особи, які відіграли важливу роль у боротьбі кримських татар за свої права;
- розуміють: причини та наслідки депортації кримських татар, жорстокість та несправедливість депортації як злочину проти людяності; значення опору для збереження етнічної ідентичності кримських татар; вплив кримськотатарського національного руху на розпад СРСР та відновлення незалежності України; важливість пам'яті щодо депортації кримських татар для сучасного українського суспільства.

Перебіг уроку**I. Організаційний момент (5 хв)**

Перевірка спискової чисельності здобувачів групи на занятті та їх емоційно-психологічного стану (найважливіший етап уроку в умовах війни, оскільки викладач несе відповідальність за кожного здобувача освіти).

II. Мотивація знань (7 хв)

Перегляд відеоролика (виконання пісні).

Композиція «1944»

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=wNECV2h-y58>

Запитання до здобувачів:

- Скажіть, будь ласка, хто виконує пісню?
- Чим відома Джамала в світі та в Україні?
- Як називається пісня?

III. Актуалізація знань (10 хв)

Робота з інтернет джерелами. Пропозиція здобувачам знайти в інтернеті текст прослуханої пісні в оригіналі та продемонструвати на дошці за вказаним посиланням

URL:

https://jamboard.google.com/d/11GThwXFJgtX7iq6ZJW_iV7D2QIfuLEbFk2RU0D-2mXU/edit?usp=sharing

Запитання до здобувачів освіти:

- Подивіться уважно якими мовами написана пісня?
- Чому Джамала приспів композиції «1944» пише кримськотатарською мовою?

Зверніть увагу, будь ласка, на дошку і скажіть, якою мовою написана тема заняття?

URL:https://www.canva.com/design/DAF1dHNuS5M/9BWahnDV_iKyv6umyVZoAw/edit?amp%3Butm_campaign=designshare&amp%3Butm_medium=link2&amp%3Butm_source=sharebutton

Давайте послухаємо, як звучить кримськотатарська мова.

Крим – це ми URL:<https://www.youtube.com/watch?v=BjLRu3P0DUA>

Спробуйте перекласти текст пісні «1944» у виконанні Джамали на українську мову і виведіть текст вашого перекладу на дошку jamboard.

- Про які події йдеться в цій пісні ?
- Як ви вважаєте, кого називають «чужинцями» у даному тексті?
- Кого уособлює співачка у музичній композиції?

IV. Оголошення теми уроку (5хв)

Ми щойно почули, як кримськотатарська мова звучить в оригіналі та ознайомилися із текстом пісні «1944». Пропоную визначити тему практичного заняття.

Здобувачі освіти інтуїтивно перекладають з кримськотатарської мови тему заняття

Формування навичок:

- вдосконалити навички самостійної роботи з історичними документами, порівняння, систематизації та аналізу матеріалу;
- закріпити картографічну, хронологічну, аксіологічну компетентності.

V. Основна частина (50 хв)

Практична частина уроку.

Викладач пропонує здобувачам розділитися на три групи за допомогою онлайн-застосунку flippity URL: <http://surl.li/qugru>

ПЕРШИЙ БЛОК

Перегляд інтерактивного відео та відповіді на запитання.

Депортація кримських татар

URL: <https://ru.islcollective.com/russkii-rki-video-uroki/audirovanie/glubokoe-slushanie-sosredotochtes-na-znachenii/geograficheskie-nazvaniyaa/deportaciya-krimskix-tatar/905291>

Робота в групах:

група 1 - робота з картою (здобувачі освіти досліджують «Карту депортації» та визначають, коли розпочалась депортація; хто був організатором та виконавцем; куди депортували кримських татар; яку кількість населення депортували);

група 2 – робота з документом (здобувачі опрацьовують Постанову №5859-сс від 11 травня 1944 року «ПРО КРИМСЬКИХ ТАТАР» та визначають офіційну причину депортації; звинувачення зі сторони більшовиків);

група 3 - опрацювання свідчення сучасників (здобувачі аналізують листи депортованих,

спогади очевидців подій та виокремлюють реальні причини депортації та відношення більшовицької влади до переселенців).

Кримські татари у місцях депортації

URL: <https://wakelet.com/wake/MhHnFGZbA5Hcn9RfrmQfO>

Викладачка виступає в ролі тьютора.

Презентація висновків, від кожної групи.

ДРУГИЙ БЛОК

Викладачка пропонує здобувачам розділитися на дві групи за допомогою онлайн-застосунку flippity.

Кожна група опрацьовує теоретичний матеріал, з якого бере інформацію, яка стосується конкретно визначеної теми.

Кримськотатарський національно-визвольний рух

URL: <https://app.wizer.me/learn/XXQVVSU>

Теми, над якими працюють здобувачі в групах:

1. Періоди кримськотатарського національно-визвольного руху, форми боротьби та активні учасники.
2. Герої кримськотатарського національно-визвольного руху

Здобувачі роблять узагальнення та презентують свою роботу за допомогою "Ментальної карти".

Викладачка виступає в ролі координатора.

Перегляд та оцінка результатів спільної діяльності здобувачів у групах, створених за допомогою онлайн-сервісу coggle.it

1. Періоди кримськотатарського національно-визвольного руху, форми боротьби та активні учасники URL: <http://surl.li/qugtk>
2. Герої кримськотатарського національно-визвольного руху URL: https://coggle.it/diagram/ZWcaeCz_uBXFg4Dh/t/-

ТРЕТІЙ БЛОК

Історія має властивість повторюватися. Так і сталося з кримськотатарським народом після анексії Криму у 2014 році. Кримські татари знову почали потерпати від масових арештів, звинувачень та переслідувань.

Трагедія, яка повторилася, стала невід'ємною часткою кримськотатарської ідентичності, частиною самозбереження і національної пам'яті.

Здобувачі освіти переглядають відео

Кримськотатарська боротьба триває

URL: <https://youtu.be/MEy87PXIbRU>

Ознайомлюються та декламують вірш Ігоря Козака

ДО ДНЯ ДЕПОРТАЦІЇ КРИМСЬКИХ ТАТАР

URL: <https://www.poetryclub.com.ua/getpoem.php?id=666750>

Джамала - гордість України
співала пісню на весь світ,
а пісня то, така правдива -
кримськотатарський заповіт.

Кримськотатарські слова болю
свій рідний дім здавай без бою
Вдягайся швидко та іди
ще й сам не знаючи куди.

Чи то на смерть, чи на життя,
чи до катів на каяття
за те, що ви любили волю
жорстокий кат зламав вам долю.
Разом ви сильні та сміливі
за всі нагайки страхітливі
татари вільні без вождя,
лише Аллах для вас суддя.
Блакитне небо синьооке,
безмежне, простору широке
кримськотатарська тамга
летить мов пташка польова.

Ми мужні й гідні певне, браття
запалим спільне багаття
у ньому мрії та надії
благаєм миру в Україні.
Згадаю я в благальнім слові
про брата щиро по любові
Та попрошу я у молитві
татар помилуй же, Всевишній!

Ти посміхнися для них доле!
Засяй ти сонцем, рідна воле!
Хай буде вільна Україна
збереться братня родина.

Де Чорне море сонце сяє,
гора Ай-Петрі в вись здіймає
Любімо Київ й Буковину,
не вистачає тільки Криму.

Після перегляду запропонованих матеріалів здобувачі освіти роблять висновки до практичного заняття в цілому.

IV. Підсумок уроку (13хв)

Здобувачі освіти оцінюють свою роботу на занятті, аргументують оцінки, узгоджують з викладачкою.

Примітка: детальна інформація, з якою працюють здобувачі освіти - за активними посиланнями.

Список використаних джерел

1. Гримич М. «Умерови: історія родини на тлі кримськотатарського національного руху ХХ-ХХІ століття», електронна книга: Вид-во Нора-Друк, 2023р.
2. Гуменюк Н. Загублений острів. Книга репортажів з окупованого Криму. Львів : Вид-во Старого Лева, 2020р.
3. Депортація і повернення. Чому кримські татари є викликом для режиму?
URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29505090.html> (дата звернення: 16.11.2023 р.)
4. Забрали все. Навіть море і смак винограду. Інтерв'ю з істориком про депортацію кримських татар URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2023/05/18/254348/> (дата звернення: 11.12.2023 р.)
5. Інформаційні матеріали про депортацію кримськотатарського народу 1944 року.
URL: <https://uinp.gov.ua/informaciyini-materialy/zhurnalistam/informaciyini-materialy-pro-deportaciyu-krymskotatarskogo-narodu-1944-roku> (дата звернення: 12.12.2023р.)
6. Історія Криму в запитаннях та відповідях / НАН України, Ін-т історії ; відп. ред. В. А. Смолій ; упоряд. Г. В. Боряк ; авт. кол.: О. Галенко (кер. авт. кол.), О. Бажан, О. Бачинська, Т. Бикова [та ін.]. – Київ : Наук. Думка
7. Левкова А. За Перекопом є земля: Вид-во Лабораторія, 2023р.
8. Повернення кримських татар із депортації URL: <http://surl.li/fceem> (дата звернення: 21.11.2023р.)
9. Проти Сталіна і СРСР: як кримські татари боролися за повернення додому
URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/blogs-52667729> (дата звернення: 07.12.2023р.)
10. Рідний Крим URL: <https://www.ukrainer.net/thread/ridnyy-krym/> (дата звернення: 12.12.2023)
11. Становище кримських татар у місцях депортації та їх боротьба за повернення на батьківщину URL : <http://surl.li/quikf> (дата звернення: 12.12.2023р.)

Рецензент: *Таліна КОВАЛЬЧУК, методистка НМК ПТО у Житомирській області.*